

Není snad jediného dne, abychom si na něco nebo na někoho nevzpomněli. Myšlenka se vynoří jen tak, zčista jasna, nebo se zastavíme na čas u prožitého období v rámci určité komunikace nebo prohlídky fotografií.

Ano, patřím k těm, která často nahlíží do historie pomocí fotografií, četby, besedy se staršími lidmi /žel, jakoby se pomalu, ale jistě vytráceli/. I já si uvědomuji, že čas neúprosně letí a za dobu, která mi dovoluje žít na tomto světě a vnímat jeho krásu, vlivy na veškeré dění okolo nás, to byla **paměť, která všechny prožitky ukládala**. Dnes to vše nazýváme vzpomínkami a jejich zaznamenávání nebo ústní podání další generaci je určitě prospěšné oběma stranám.

Poznání, že čím více stárneme, tím více se vracíme myšlenkami do doby našeho dětství, nás vede k zamyšlení, jak mnohdy věrně se daří popsat situace, ve které se nějaký děj odehrál. Můžeme sice říci, že mnoho již odvál čas, ale existuje něco, co nás zase na chvíli zavede na cestu zpátky. Možná pro toho, kdo zůstal v rodném domě, se budou vzpomínky lišit na rozdíl od těch, kteří rodný dům brzy opustili.

Můj rodný dům, čp. 418 v Uhliskách zaznamenal od r. 1944, kdy jej v dědictví po strýci získal můj otec, Ludvík Cerhák, vyučený malíř pokojů a natěrač, mnoho změn. Už jen z vyprávění vím, že to byla původně dřevěná chalupa, jakou bylo možno vidět na různých místech na Valašsku. Žel žádná fotografie z té doby nám není k dispozici. Dle informace ze Státního okresního archivu ve Vsetíně se dům v dokumentech datuje od r. 1843. Jako majitel byl zde veden Jan Drahoš, narozený r. 1817, s manželkou Annou. Do roku 1944, než získal otec uvedený dům, se v něm vystřídal rodiny - Drahošova, rodina Vincence Žingora a Jan Cerhák s manželkou Marií.

Otec Ludvík začal s opravou starého domu, neboť ve válečných letech nedostal povolení na stavbu nového domu na zahradě. Místo dřevěných trámů, značně poškozených, započal s jejich výměnou za cihly. Oba s manželkou Annou a dcerou Věrou /ještě v kočárku/ chodili denně pěšky do Uhlisk z Horních Pasek, kde bydleli v jedné místnosti u Faldýnů. Po celý den pracovali na chalupě. Bylo to pro ně velmi těžké období. Maminka nám vyprávěla, kolikrát chtěla utéci, když uviděla tu chalupu a nepořádek v ní i před ní. Na konci války v r. 1945 zde bydleli již se dvěma dcerami - Věrou a Helenou a další se narodila v r. 1947 Milena a v r. 1951 Jana. Rodina s příjmením Cerhák – Cerháková zde bydlela od r. 1921 do r. 1995, plných 74 let, od roku 1996 jsem majitelkou já, Helena Polášková, roz. Cerháková.

Od r. 1951 v domě bydlela šestičlenná rodina. V té době se tatínek pustil do přístavby domu z východní strany o tři místnosti – dětský pokoj, koupelnu a spížku. U domu bylo menší hospodářství, chovalo se prase, kozy, později dvě ovce, pes, králíci a slepice. My, děti od útlého dětství jsme byly vedené ke každé práci okolo domu, zahrady, na poli, včetně chystání dříví na topení. Vzpomínám si velmi často na období, kdy jsme mohly jít dál od domu za účelem pasení koz a ovcí. Byl to pro nás okamžik, kdy jsme si mohly chvíli pohrát, hračky v domě byly vzácností a každá z nás měla svůj kufřík s „pokladem“... panenka, oblečky, malé hračky... Panenka měla zpočátku kaučukovou hlavu – č. 15, 25..., tyto se daly koupit v hračkářství na náměstí u pí. Hanákové. Těličko nám maminka ušila ze starých punčocháčů a vyplnila vatou, později byly panenky celé kaučukové. Jakmile nás otec uviděl všechny čtyři pohromadě, hned reagoval a rozděloval práci – některá musela zajít pro trávu pro králíky /tzv. májíčky/, další pro dříví do lesa, některá pásala kozy, jedna byla k ruce mamince v kuchyni. A tak probíhalo střídání, ne vždy se nám to však líbilo. Těšily jsme se na návštěvu, k sousedům jezdila každý víkend rodina z Ostravy se dvěma dětmi a toto byli naši dětští přátelé mnoho let.

Paní Ludmilu Korytářovou jsem měla moc ráda a cítila jsem, že ona mne také. Byla babičkou těch našich přátel z dětství /Jirka, Vladěnka z Ostravy, Jana, Eva z Valašského Meziříčí/.

Zima byla pro nás krásná, tu děti zcela jinak vnímají než dospělí. Na vánoce jsme se všichni moc těšili, rovněž na jarní dny. Naším pozemkem protéká lesní potůček, který se v jarních měsících rozlil v silný potok, a vždy ničil pozemek odplavením části hlíny. Potůček se rozšiřoval do doby, než se rodiče rozhodli jej zregulovat a koryto vyzdít. Nu, zub času nahlodal i toto místo a nyní moje generace je povinna zajistit opravu. I lesní potok doznal výrazné změny, zejména místo toku, v 50. letech jsme potůček překročili, dnes po 60 letech je to místo vymleté do hloubky a při jarním tání v něm protéká silný proud vody a bere s sebou z lesa větve, listy, kamení... Není divu, že období, kdy hrozí záplavy, se ho velmi obáváme.

Velkým svátkem pro nás byl den, kdy jsme všichni společně šli do parku na různé kulturní akce, včetně 1. máje, nebo na návštěvu rodiny na Horních Pasekách, později na Dolních Pasekách. Právě tam se přestěhovala po svatbě nejstarší sestra Věra – v roce 1962.

Velmi jsme se těšily na návštěvu ze Slovenska, od Piešťan přijížděl strýc Štefo a teta Helena, o prázdninách jejich děti Gusto a Olga. Jednou až dvakrát do roka přijela i babička a teta z Pečenad od Velkých Kostolan, někdy i dědeček. Ten nám po celou dobu pomáhal s přípravou dřeva na zimu. Už dávno vím, po kom jsem tento zájem zdělila.

Nelze zapomenout na období, kdy se v Uhliskách tradoval zvyk tzv. „vyhrávání“ při příležitosti různých svátků – Ludmila, Anna, Marie, Ludvík, Antonín, Václav. Otec hrál na mandolínu nebo heligonku, přidali se sousedé s dalším hudebním nástrojem a chodilo se po chalupách a vyhrávalo se pod okny; ti, co přišli, pochopitelně zpívali. Rodiče nás, už trochu odrostlejší děti brali sebou, to se nám moc líbilo, protože jsme dostali něco na zub /sladkosti, ovoce/. Po letech se potvrdilo přísloví – co se v mládí naučíš ... ano, písničky dodnes známe a rádi zpíváme.

Za velmi významný moment v životě považuji častou pomoc sousedů jeden druhému při polních pracích, ať to bylo při sázení brambor nebo pak jejich vykopání, sečení a sušení sena, nebo při mlácení obilí. U Dobrozemských nebo u Mičolů bývala mlátička a k ní si obyvatelé Uhlisk přiváželi někdy méně či více snopů obilí k vymlácení. U těchto prací jsme jako děti také asistovaly.

Smutné dny jsme rovněž prožívali v době doprovodu zemřelých občanů na místní hřbitov. Zejména v 50. a 60. letech minulého století šel celý průvod od domu zemřelého do kostela a pak na hřbitov za každého počasí. Pohřební vůz táhly koně pana Bajera nebo Jakšika, vůz byl v té době uschován v domě pana Zůbka, vlevo za kamenným Bystřickým mostem. Starý pan Zůbek chodil okolo našeho domu do lesa na hříby, škádlil nás děti, když našel málo hub, tak říkal, že jsme mu to vysbíraly... Nu, je to mnoho let, dnes jeho žijícímu synovi bylo v prosinci 2012 už 92 let.

Občané Uhlisk byli velmi aktivní v 70. a 80. letech minulého století. V té době patřili mezi nejlepší Občanské výbory svou aktivitou pro občany Kramolišova a Uhlisk. Společná setkávání, akce Kácení máje, různé brigády v akci Z, plesy, zábavy nebo sportovní aktivity měly velký význam pro společenský život v místě bydliště všech občanů. Za pomoci radnice města vybudovali kulturní stánek v Uhliskách, který si občané udržovali pro své aktivity. Ještě po roce 1989 se tohoto místa využívalo několik let pro akce, zejména pro děti – MDD, Mikuláš...

Každé bydlení má svá pozitiva i negativa. Nejen mně, ale i ostatním občanům Uhlisk, se snad do budoucna změní život k lepšímu, zejména ve vztahu k vybudování kanalizace, plynofikace, vodovodu. I přes tento nedostatek se v rodném domě cítím velmi dobře, protože mnoho věcí a vybavení, které je součástí domu, připomíná stále rodiče, kteří už mezi námi nejsou, nebo sestry, které odešly za svými manžely a založily své rodiny. Mne nejvíce těší, že si najdeme chvíli, abychom se všichni v létě a o vánocích mohli zase setkat, zazpívat a zejména zavzpomínat na chvíle prožité pohromadě. A že je o čem stále povídat, to musím jen potvrdit.

I dnes, kdy píši malé ohlédnutí za prožitými chvílemi v rodném domě, jsem obklopena starými fotografiemi, abych si připomněla dobu, kdo všechno náš dům navštívil.

Helena Polášková